

Силабус
освітнього компонента
Психологія спілкування
2025–2026 навчальний рік

Освітньо-професійні програми Початкова освіта.

Спеціальність А3 Початкова освіта

Галузь знань А Освіта

Рівень вищої освіти перший

Викладач	кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки Крістіна ПЕТРИК асистентка кафедри педагогіки Карина КОВАЛЬ
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/petryk-kristina-yuriyivna/ https://bdpu.org.ua/koval-karyna-valentynivna/
Контактний тел.	+380664753482 +380507749144
Е-mail викладача:	crystalbspu@gmail.com karinka.koval1307@gmail.com
Графік консультацій	відповідно до графіку індивідуальних консультацій (за попередньою домовленістю),

Обсяг курсу на поточний навчальний рік (денна форма):

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
4/120	Денна – 20	Денна – 18	Денна – 82	Залік
	Заочна – 6	Заочна – 4	Заочна – 110	

Семестр: весняний.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: спілкування, вербальні засоби спілкування, невербальні засоби спілкування, комунікативна сторона спілкування, інтерактивна сторона спілкування, перцептивна сторона спілкування, ефективне спілкування.

Метою навчального курсу «Психологія спілкування» є формування у здобувачів вищої освіти наукового розуміння основ психології спілкування, різних

підходів до феноменології і конкретних проявів спілкування, ознайомлення з основними принципами ефективного спілкування.

Предметом навчального курсу «Психологія спілкування» є процес взаємодії людей, який охоплює комунікацію (обмін інформацією, думками, досвідом), взаємодію (взаємодія в результаті обміну) та міжособистісне сприйняття.

Основні компетентності та результати навчання згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Програмні компетентності		Програмні результати навчання (за стандартом)
загальні	КЗ 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ПРН 2. Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах ПРН 3. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.
	КЗ 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	ПРН 4. Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.
	ФК 1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово	ПРН 11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.
фахові	ФК 5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.	ПРН 17. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ЗМІСТ КУРСУ

Змістовий модуль 1. Сутність, структура та види спілкування.

Тема 1.1: Спілкування як психологічний феномен.

Теоретичні аспекти процесу спілкування. Розвиток спілкування в онтогенезі.

Спілкування як потреба. Структура і функції спілкування.

Тема 1.2: Основні характеристики спілкування.

Класифікація видів спілкування. Стратегії та стилі спілкування. Типи комунікабельності людей.

Змістовий модуль 2. Психологічні особливості вербальної та невербальної комунікації.

Тема 2.1: Вербальні засоби спілкування.

Поняття про вербальні засоби спілкування. Мова як основний інструмент комунікації. Розвиток мови в процесі онтогенезу. Особливості використання мовлення у спілкуванні.

Тема 2.2: Невербальне спілкування та його інтерпретація.

Невербальна поведінка в процесі спілкування. Основні кластери жестів. Роль міміки, жестів і поз у передачі інформації. Складності в інтерпретації невербальної поведінки.

Змістовий модуль 3. Комунікативні та інтерактивні аспекти спілкування.

Тема 3.1: Спілкування як обмін інформацією (комунікація).

Специфіка процесу обміну інформацією. Комунікативні бар'єри. Слухання та говоріння.

Тема 3.2: Спілкування як взаємодія (інтерація).

Інтерактивна сторона спілкування. Теорії міжособистісної взаємодії. Різновиди міжособистісних контактів. Взаємодія як організація діяльності.

Змістовий модуль 4. Психологічний вплив і маніпуляція у спілкуванні.

Тема 4.1: Психологічний вплив у процесі спілкування.

Поняття психологічного впливу. Основні види психологічного впливу. Механізми впливу у міжособистісному спілкуванні.

Тема 4.2: Маніпуляція у спілкуванні та способи протидії

Поняття маніпуляції та її ознаки. Основні техніки маніпулювання. Розпізнавання маніпулятивного впливу. Способи захисту від маніпуляцій.

Змістовий модуль 5. Соціальна перцепція та зворотний зв'язок у спілкуванні.

Тема 5.1: Соціальна перцепція у спілкуванні.

Поняття та характеристика соціальної перцепції. Основні механізми та ефекти соціальної перцепції у процесі спілкування.

Тема 5.2: Особливості сприйняття зворотного зв'язку у спілкуванні.

Сприйняття компліментів, критики та зауважень у спілкуванні. Психологічні особливості реагування на зворотний зв'язок.

Змістовий модуль 6. Конфліктне спілкування та емоційна регуляція.

Тема 6.1: Психологічна сутність конфлікту у спілкуванні.

Поняття конфлікту. Основні елементи та типи конфліктів у спілкуванні.

Тема 6.2: Поведінка у конфліктній ситуації та емоційна регуляція.

Особливості поведінки у конфліктній ситуації. Стратегії реагування в конфлікті. Способи регуляції емоційного стану.

Змістовий модуль 7. Індивідуально-психологічні особливості спілкування.

Тема 7.1: Темперамент і характер як чинники спілкування.

Темперамент і спілкування. Вплив характеру на особливості комунікативної поведінки.

Тема 7.2: Вікові та гендерні особливості спілкування.

Вікові особливості спілкування. Гендерні відмінності у комунікативній взаємодії.

Змістовий модуль 8. Психологічна природа неправдивої інформації та механізми її розпізнавання.

Тема 8.1: Психологічна сутність обману у спілкуванні.

Психологічна природа обману в процесі спілкування. Поняття неправдивої інформації та її роль у міжособистісній взаємодії.

Тема 8.2: Ознаки та розпізнавання неправдивої інформації у спілкуванні.

Визначення обману за вербальними та невербальними показниками. Мімічні ознаки обману та особливості їх інтерпретації.

Політика навчальної дисципліни

Політика щодо відвідування навчальних занять. Відвідування навчальних занять (лекційних і практичних занять), контрольного заходу (заліку) є

обов'язковим. За об'єктивних обставин навчання може здійснюватися в он-лайн режимі.

Політика щодо пропусків навчальних занять. У разі пропуску навчальних занять із поважних причин здобувач має право їх відпрацювати за графіком консультацій (подати конспект лекції; навчальні й контрольні завдання, передбачені тематичними планами практичних занять).

Політика щодо підготовки здобувачів до практичних занять. Підготовка до практичних занять включає: ознайомлення із силабусом і робочою програмою навчальної дисципліни, тематичними планами практичних занять; опрацювання матеріалів лекцій, підручників, посібників, монографій, законодавчих і нормативних документів та інших рекомендованих джерел; написання плану (стислого конспекту) відповідей на питання для обговорення, виконання завдань для самостійної та індивідуальної роботи.

Політика щодо використання телефонів та інших електронних пристроїв. Під час проведення навчальних занять електронні пристрої мають перебувати в безшумному режимі роботи. Користування електронними пристроями в цілях, не пов'язаних із навчанням, є неприпустимим.

Політика дотримання академічної доброчесності полягає в дотриманні норм «Положення про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті» (http://bdpu.org/wp-content/uploads/2020/03/akademdobrochesnist-_sayt.pdf): самостійно виконувати навчальні і контрольні завдання; посилатися на джерела інформації в разі використання ідей, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, джерела інформації.

Підготовка завдань самостійної та індивідуально-дослідної роботи здійснюється у письмовому або електронному (розміщення файлів на платформі Moodle) вигляді та передбачає усне обговорення питань протягом семінарського заняття з теми або під час індивідуальної/групової консультації. Роботи, які виконано не в повному обсязі або оформлено без дотримання вимог, повертаються здобувачеві на доопрацювання. Повторно здати роботу на перевірку необхідно не

пізніше, ніж через тиждень після проведення заняття з відповідної теми (письмово/в електронному вигляді на платформі Moodle).

В умовах дистанційного навчання лекційні, семінарські заняття проводимуться в онлайн-режимі у визначений розкладом час. Самостійні та індивідуально-дослідні роботи надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін. Консультації здобувачів проводимуться згідно з визначеним графіком.

Результати навчання, отримані здобувачами вищої освіти у неформальній чи інформальній освіті, визнаються згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в БДПУ (<https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/10/Polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-v-BDPU.pdf>) та Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у БДПУ (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/kryter_ocin_2021.pdf).

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність

Сервісні програмні засоби загального призначення (персональний комп'ютер, загальноживані комп'ютерні програми й операційні системи, програмні засоби для контролю і вимірювання знань, умінь і навичок студентів); електронні бази даних (електронні енциклопедії, підручники, посібники, довідники та словники; бібліотеки електронної наочності); наочність (мультимедійні презентації, навчальні фільми).

Система оцінювання та вимоги:

Предмет контролю		Максимально можлива сума балів		
		Самостійна робота	Практичне заняття	Разом
Змістовий модуль 1	Тема 1.1	2	3	5
	Тема 1.2	2	3	5
Змістовий модуль 2	Тема 2.1–2.2	2	4	6
Змістовий модуль 3	Тема 3.1–3.2	2	4	6
Змістовий	Тема 4.1–4.2	2	4	6

модуль 4				
Змістовий модуль 5	Тема 5.1–5.2	2	4	6
Змістовий модуль 6	Тема 6.1–6.2	2	3	5
Змістовий модуль 7	Тема 7.1–7.2	2	4	6
Змістовий модуль 8	Тема 8.1–8.2	2	3	5
Поточне оцінювання		18	32	50
Залік (підсумкова контрольна робота)		50		50
Всього				100

Примітка. У разі отримання здобувачами неформальної (тренінги, майстер-класи, семінари, вебінари та ін.), інформальної освіти (відеолекції, медіа-консультації, читання спеціалізованої літератури та ін.) та участі у конференціях, їх результати зараховуються згідно з темами, передбаченими змістом курсу, при наявності відповідного документа (сертифіката).

Система оцінювання

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання, складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Рекомендована література

1. Гарькавець С. О., Волченко Л. П. Спілкування в педагогічному процесі : навчальний посібник. Житомир : ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк»», 2021, 100 с.

2. Гончарук Н. Психологічна структура комунікації: науково-методологічний аспект. Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології». 2021. № 53. С. 78–101.

3. Горенко М. В. Психологія спілкування : навч. посіб. Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві, 2024. 109 с.

4. Губа Н. О. Міжособистісна довіра: сутність, види та функції. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Психологія*. 2024. №1. С. 33–37

5. Ефективні комунікації та безконфліктне спілкування. URL: https://www.dk.od.ua/images/News/IDPs_road_maps/IDPs_road_map_communications_web.pdf (дата звернення: 25.08.2025).

6. Єрмакова С. С., Байрамова О. В., Доскач С. С. Психологія міжособистісних відносин: роль емпатії та спілкування. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 1 (35). С. 511–521.

7. Зливков В. Л., Лукомська С. О. Психологія спілкування педагога: інтегративний підхід : навчальний посібник; 2 видання: розширене та доповнене. Київ, Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2018. 353 с.

8. Клочко Т. В., Росса О. В., Бережанська О. Ю. Поняття, роль та складові невербальної комунікації. *Молодий вчений*. 2024. № 6.1 (130.1). С. 22–26.

9. Кривенко В. В. Комунікація: поняття, сутність, зміст. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Вип. 84. С. 71–77.

10. Малик В. М. Спілкування та комунікація: співставлення понять. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 55. Т. 1. С. 179–187.

11. Павленко О. А., Клочко А. О. Соціально-психологічні закономірності спілкування. *Габітус*. 2025. Вип. 71. С. 315–319.

12. Психологія спілкування : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с.

13. Саврасова-В'юн Т. Комунікативний практикум : навч.-метод. посібн. Київ : Київ. стол. ун-т ім. Б. Грінченка, 2024. 184 с.

14. Хома Т. В. Формування вербальних та невербальних засобів спілкування у майбутніх педагогів. Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 46. С. 69–71.